

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 12/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi opintotukilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä toukokuuta 1997 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen 66/1997 vp.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina neuvotteleva virkamies Leena Koskinen opetusministeriös-

tä, johtaja Seppo Naumanen Kelan opintotukikeskuksesta, sosiaalipoliittinen sihteeri Sirpa Hartojoki Suomen ylioppilaskuntien liitosta, sosiaalipoliittinen sihteeri Pia Immonen Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijakuntien Liitto SAMOK ry:stä sekä edunvalvontasihteeri Saana Siekkinen ja edunvalvontasihteeri Kari Seppälä Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto Sakki ry:stä.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilain opiskelijan omien tulojen perusteella tapahtuvaa opintotuen tarveharkintaa koskevia säännöksiä. Esityksen mukaan opintotuen määrään vaikuttaisivat opiskelijan koko kalenterivuoden veronalaiset tulot sekä toimeentulon turvaamiseen tarkoitetut apurahat. Opiskelijalle määriteltäisiin kalenterivuosittain erityinen vapaa tulo. Vapaa tulo vaihtelisi sen mukaan, kuinka paljon opiskelija käyttää opintotukea vuoden aikana. Vapaa tulo vuotta kohden laskettaisiin siten, että se olisi 3 000 markkaa niinä kuukausina, joina opiskelija on nostanut opintorahaa tai asumislisää ja 9 000 markkaa niinä kuukausina, joina hän ei ole nostanut opintotukea. Ennen opintojen aloittamista tai opintojen päättymisen jälkeen ansaittuja vapaan tulon ylittäviä tuloja ei

otettaisi huomioon. Opiskelijan tulisi itse seurata tulojen kertymistä ja tarvittaessa hän voisi säädellä vapaata tuloaan jättämällä opintotuen nostamatta. Jälkikäteen verrattaisiin kalenterivuoden vapaan tulon määrää verotustietoihin. Liikaa saatu opintoraha ja asumislisä perittäisiin takaisin.

Omien tulojen perusteella tapahtuvan tarveharkinnan uudistamisen arvioidaan vähentävän opintotukimenoja nykyiseen verrattuna noin 26 miljoonalla markalla vuodessa. Uuden mallin arvioidaan toimivan nykyistä paremmin jo tuen nostamisajankohtana siten, että tukea ei nostettaisi nykyisessä laajuudessa silloin, kun opiskelija ei tulojensa vuoksi ole tukeen oikeutettu.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Ehdotetut muutokset merkitsevät, että opiskelijat voisivat opintotuen alentumatta ansaita jonkin verran nykyistä enemmän tukikuukausien aikana. Valiokunta pitää tätä tarkoituksenmukaisena. Huomattavan suurista kesätuloista opiskelija joutuisi kuitenkin säästämään osan syksyn opintojen rahoitukseen, mikä taloudellisen tarveharkinnan tarkoituksen kannalta on myös perusteltua.

Uudistus yksinkertaistaa opintotukimenettelyä ja vähentää hallinnollista työtä, koska kuukausikohtaisia tulospelvityksiä ei tarvita. Myös takaisinperintöjen lukumäärä vähenee, koska opiskelijoiden on nykyistä paremmin mahdollista arvioida tulojen vaikutukset.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ongelmia saattaa syntyä opiskelijalle opintojen

aloittamis- tai opintojen päättymisvuoden tulojen osalta. Lopputyönsä tarkastettavaksi jättänyt opiskelija on useimmissa tapauksissa opintojensa puolesta vapaa hakeutumaan työmarkkinoille. Tutkintotodistuksen saaminen saattaa kuitenkin kestää useita kuukausia. Valiokunta pitää välttämättömänä, että opetusministeriö seuraa, aiheuttaako opintojen päättymisen tulkinta yliopistosta valmistuville kohtuuttomia tilanteita ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että tulojen perusteella tapahtuvaa opintotuen tarveharkintaa koskevien säädösten muuttumisesta tiedotetaan tehokkaasti opiskelijoille.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin sellaisenaan.

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa:

pj Kirsti Ala-Harja /kok,
jäs Tapio Karjalainen /sd
 Ossi Korteniemi /kesk
 Risto Kuisma /nuors
 Jaakko Laakso /vas
 Reino Laine /vas

Kalevi Olin /sd
Säde Tahvanainen /sd
Hannu Takkula /kesk
Irja Tulonen /kok
Anu Vehviläinen /kesk
Ulla-Maj Wideroos /r